

Yliopiston kirjastossa on toimintaa!

Kirjastotyö harjoittelijan näkökulmasta

Toukokuu lähenee loppuaan ja kuukausi harjoittelijana Jyväskylän yliopiston kirjastossa on pian ohi. Kauniiden kesäsäiden saattamana ja tiiviin aikataulun jouduttamana aika on kulunut nopeasti. Tämän kuukauden aikana olen oppinut kirjastosta niin paljon uutta, että varmasti iso osa kuulemistani ja näkemistäni asioista ei ole jäänyt pysyvästi mieleen. Tästä ei tietenkään voi syyttää sitä asiantuntevaa ja auttavaista joukkoa, jonka opissa olen saanut tämän ajan viettää. Kirjastossa vaan yksinkertaisesti tapahtuu niin paljon!

Harjoitteluni lopuksi minulle annettiin mahdollisuus kirjoittaa juttu Verkkomakasiiniin. Seuraavassa hieman muistelen ja pohdiskelen kulunutta kuukautta kirjastossa.

Miksi kirjastoon?

Tulin yliopiston kirjastolle harjoitteluun toukokuun 2. päivänä. Sain harjoittelupaikan historian laitoksen kautta. Halusin nimenomaan kirjastoon harjoittelemaan, koska olen suorittanut historian ohella myös informaatiotutkimuksen opintoja. Harjoittelu oli tärkeää myös siksi, että olin päättänyt jossain opintojeni vaiheessa, että aion kirjastoalalle. Tällainen päätös syntyi siitäkin huolimatta, etten ollut koskaan työskennellyt kirjastossa. Harjoitteluun tullessani olinkin hieman kauhuissani, koska en oikein tiennyt, mitä harjoittelussa saisin/joutuisin tekemään. Kävipä mielessäni jo ajatus, että mitä sitten teen, jos en pidäkään kirjastotyöstä. Tämä kuukausi on nyt kuitenkin haihduttanut tuon pelon ja suuntaankin kohti kirjastotädin uraa entistä innokkaampana.

Yliopiston kirjasto oli minulle entuudestaan tuttu, tai ainakin luulin niin, koska olinhan täällä asiakkaana liikkunut jo useamman vuoden. Tiesin noin suurin piirtein, mitä missäkin kerroksessa on. Harjoittelun myötä pääsin viimein tutustumaan kellarikerrokseen ja sain myös nähdä, mitä yläkerrosten ovien takana tehdään. Yllätys oli melkoinen. En osannut aavistaa, millainen työ opiskelijan käteen ojentetun kirjan takana on.

Mitä tein ja mitä opin?

Harjoitteluohjelmani oli suunniteltu niin, että sain tutustua lähes kaikkiin kirjaston toimintoihin. Lisäksi muutaman tunnin mittaisten perehdytysjaksojen välissä autoin palautuksessa, lukusaleissa ja kirjojen hyllytyksessä.

Yhtenä päivänä kävin ihmettelemässä kirjaston aarteita arkistoholvissa. Historian opiskelijallehan tällaiset tapahtumat ovat aina erikoislaatuisia. Vanhojen nahkakansien hypistely ja kuluneiden lehtien tuoksu on vertaistaan vailla oleva kokemus. Muutama päivä Fennican parissa tutustutti minut myös vapaakappaleisiin ja pienpainatteisiin. Varastossa kävin myös vähän hakua harjoittelemassa. Täällä opin ainakin sen, että kun kirjaa lähdetään hakemaan hyllystä, otetaan kynä mukaan. Otinkin päivän aikana varmasti muutaman kilometrin verran ylimääräisiä askelia, koska unohdin pitää kynää mukana. Ainakin harjoittelijoiden kohdalla olisi syytä palata sellaisiin kaulassa roikkuviin kyniini, joita joskus aikoinaan on kuulemma ollut.

Aina välillä autoin lukusaleissa, missä viihdyinkin hyvin. En minä eikä varmasti moni opiskelijakaverini ole tullut ajatelleeksi, kuinka paljon kaikenlaista tekemistä lukusalien hoitajilla on. Luulisin suurimman osan opiskelijoista ajattelevan, että siellä nämä ystävälliset ihmiset vain istuvat odottamassa kysymyksiämme. Sain kuitenkin huomata, että mm. opastuksen/neuvonnan, hyllytyksen ja säilytyspaikkojen hoitamisen ohella he joutuvat toimimaan myös yleisen järjestyksen valvojina. Joutuvatpa siivoilemaan opiskelijoiden jälkiäkin. Toisaalta työ on itsenäistä ja vapaata, ja suurin osa asiakkaistahan on kuitenkin oikein mukavia.

Luettelointiin ja sisällön kuvailuun tutustuminen oli mielenkiintoista ja hyödyllistä. Täällä vierailu helpotti mm. Marc-kenttien ymmärtämistä. Nyt voin Voyagerin haun tuloksia selatessa saada selville kaikenlaisia tietoja Marcin kautta. Aiemmin tuo tuntemattomalta koodikieleltä näyttänyt sivu alkaa vähitellen selkiytyä. Noin yleisemminkin Voyagerin aktiivinen käyttö harjoittelun aikana oli opiskeluni kannalta erittäin hyödyllistä. Olin toki jo aiemmin käyttänyt järjestelmän nettiversiota, mutta harjoittelun aikana sain paljon hyviä vihjeitä hakujen tekemiseen. Tosin jokaisella työntekijällä tuntui olevan oma persoonallinen tapansa hakea tietoa. Sisällön kuvailussa sain vähän viitteitä siitä, millaisilla asiasanoilla eri tyyppisiä kirjoja kuvaillaan. Oikeiden asiasanojen tuntemisen tärkeyttä tiedonhaussa ei kai voi liiaksi korostaa.

Kaukopalvelu oli minulle lähes tuntematon kirjaston toiminnan osa. En ole vielä opiskeluissani joutunut turvautumaan tähän palveluun joten tutustuminen olikin paikallaan. Minulle kaukopalvelu näyttäytyi mielenkiintoisena ja kansainvälisenäkin kirjastotoiminnan puolesta, johon olisi kiinnostavaa perehtyä tulevaisuudessa paremminkin.

Hankintatoimiston puolella työ vaikutti haastavalta. Oli kiinnostavaa tutustua hankinnan periaatteisiin ja käytäntöihin. Naiivi opiskelija saikin täällä hämmästellä, kuinka kauhean kallista kaikki on. Etenkin aikakausjulkaisujen hinnat ovat päätähuimaavia. Määrärahojen ja toiveiden yhteen sovittaminen ei ole helppoa, mutta kovasti minulle vakuuteltiin, että työ on mukavaa ja mielenkiintoista. Siltä se aidosti vaikutti. Kansainväliset yhteydet näyttävät olevan myös tällä osastolla tärkeitä.

Pääsin kurkistamaan myös tietopalvelun toimintaan. Minulla oli hieman hatara tuntemus tästäkin kirjastotoiminnan puolesta. Olin ajatellut tietopalvelun toiminnan keskittyvän enimmäkseen vastaamaan asiakkaiden tiedonhakukysymyksiin. Tietysti tämäkin on osa tietopalvelun työtä, sainhan itsekkin pienen tiedonhakehtävän. Mielenkiintoisilta vaikuttivat toimintaan kuuluvat projektit ja hankkeet kuten virtuaalikirjasto ja Renardus, jotka olivat minulle uusia tuttavuuksia. Tälläkin osastolla korostui tiivis kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö.

Asiakaspalvelussa, lainauksessa ja palautuksessa, ei käynyt aika pitkäksi. Asiakkaita tuntui riittävän ja kirjojakin aina palautui, vaikka ei vuoden kiireisin aika ollutkaan. Lainauksen työntekijät opettivat minulle Circulationin käyttöä, vastailivat kaikenlaisiin kysymyksiini ja auttoivat kaikissa käytännön asioissa.

Lopuksi

Tiiviin harjoittelun päätteeksi voisi urheiluhenkisesti todeta, että olo on väsynyt, mutta onnellinen. Kaikennäköistä tuli tehtyä ja nähtyä. Vaikka eri osastoihin tutustumiset olivat lyhyitä, sain omasta mielestäni hyvän kokonaiskuvan kirjastoalan työstä, mikä oli tarkoituskin. Toisaalta olisi ollut mukavaa tutustua perusteellisesti eri tehtäviin. Olisinkin useammin voinut pelkän kuuntelun sijaan tehdä jotain konkreettisesti. Lukusaleissa ja lainauksessa/palautuksessa pääsinkin osittain tekemään todellisia töitä. Tietysti asiaan vaikutti harjoitteluni lyhytaikaisuus, kuukaudessa ei niin kovin paljoa ehti oppimaan ja tekemään..

Kokonaisvaikutelma kirjastotyöstä on harjoittelun jälkeen positiivinen. Työ vaikuttaa monipuoliselta ja haastavalta. Hyvin erilaisista tehtävistä huolimatta henkilökunta ei näytä lokeroituneen tekemään vain yhtä asiaa, vaan monilla on myös muita tehtäviä kuin se oma vahvin osaamisalue. Suurimmalla osalla onkin vuoroja joko lainauksessa tai neuvonnassa. Monilla toiminnan alueilla myös tehdään töitä tiimeissä. Kansallista ja kansainvälistä kanssakäymistä ja yhteistyötä löytyy, jos niin haluaa. Toisaalta jäi vähän pelottavakin tunne siitä, että täällä on osattava kaikkea. Kirjastotyössähän ei näytä olevan pahitteeksi, jos osaa kieliä, hallitsee hyvin viestinnän ja kommunikaation, tulee hyvin toimeen erilaisten ihmisten kanssa, tuntee talouselämää ja osaa vähän kirjanpitoakin, on hyvä henkilöstöjohtaja, hallitsee tekniikan ja järjestelmät, on kiinnostunut uusista asioista jne. Minua kuitenkin useasti lohduteltiin, että kaikkea ei tarvitse tietää. Riittää, kun tietää, kuka tietää.

Tänne tullessani en vielä tiennyt, mihin kirjastotyön tehtäviin haluaisin suuntautua. Täältä lähtiessäni tiedän vielä huonommin, koska niin mielenkiintoisesti eri osastojen ihmiset kertoivat työstään. Kukaan ei kuitenkaan onnistunut pelottamaan minua pois kirjastoalan opintojen parista, päinvastoin. Voisi kai todeta, että on haikeaa jättää kirjasto. Olisihan täällä voinut olla vielä muutaman kuukauden. Toisaalta enhän minä kirjastoa jätä. Vielä tänä kesänä uudet haasteet odottavat minua hyvin toisenlaisessa kirjastossa, ja palaanhan minä tänne taas syksyllä asiakkaaksi.

Harjoittelun hyvä puolihan oli se, että nyt minä tiedän, mitä täällä kirjastossa on. En varmaankaan päästä henkilökuntaa kovin helpolla, kun aikanaan ryhdyn keräämään aineistoa graduani varten. Toisaalta tuskin heittäydyn kovin hankalaksikaan, koska tiedän, millaista siellä pöydän toisella puolella on.

Hyvää kesää kaikille ja nähdään viimeistään syksyllä!

Hanna Isoranta

Harjoittelijana Jyväskylän yliopiston kirjastossa 2.5.-29.5.2002